

Dr hab. Rafał Śpiewak prof. UE

Chorzów 22. 05. 2024 r.

Katedra Badań Rynkowych i Marketingowych

Wydział Informatyki i Komunikacji

Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach

Recenzja w postępowaniu o nadanie stopnia doktora habilitowanego

Ocena osiągnięcia naukowego dra Konrada Knocha (cyklu powiązanych tematycznie artykułów naukowych, zgodnie z art. 219 ust. 1. pkt 2b Ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce) zatytułowanego: „*Drugi obieg wydawniczy w PRL w latach 1976-1989*” oraz pozostałego dorobku naukowego, w związku z wszczęciem na wniosek dra Konrada Knocha postępowania habilitacyjnego w dziedzinie nauk społecznych, w dyscyplinie nauki o komunikacji społecznej i mediach.

Informacje ogólne dotyczące habilitanta

Dr Konrad Knoch urodzony 16 maja 1978 r. jest absolwentem Uniwersytetu Gdańskiego, na którym w roku 2002 ukończył studia z Historii na specjalizacji nauczycielskiej zwieńczone obroną pracy magisterskiej z wynikiem bardzo dobrym. Następnie w latach 2005-2006 poszerzał swoje kompetencje na Politechnice Gdańskiej w ramach studiów podyplomowych: Studium kadry menadżerskiej do współpracy ze strukturami Unii Europejskiej. W 2011 r. na Uniwersytecie Gdańskim, na Wydziale Filologiczno-Historycznym uzyskał stopień doktora nauk humanistycznych w zakresie historii na podstawie dysertacji: „Pisma liberalne II obiegu w Polsce w latach 1979-1990”.

Zainteresowania badawcze i dorobek naukowy

Jako podstawę do ubiegania się o nadanie stopnia doktora habilitowanego dr Konrad Knoch wskazał cykl 15 powiązanych tematycznie artykułów objętych w tytule: „Drugi obieg wydawniczy w PRL w latach 1976-1989” (z czego jeden współautorski). Ponadto w wykazie dorobku naukowego znajdujemy dwie monografie, jedną współautorską i jedną autorską wydaną w oparciu o rozprawę doktorską. Habilitant wymienia także 4 monografie naukowe, w których był jednym ze współredaktorów. Na jego dorobek składa się również 14 autorskich rozdziałów w monografiach naukowych, 8 artykułów w czasopismach naukowych oraz 13 innych publikacji związanych głównie z działalnością naukową i wystawienniczą ECS w Gdańsku.

Ocena cyklu artykułów powiązanych tematycznie

Przemiany społeczno-polityczne jakie dokonały się w Europie środkowej u schyłku lat 80-tych XX wieku miały swoją genealogię. Szczególną rolę w tym procesie odegrała Polska ze swoim duchowym, intelektualnym i społecznym potencjałem. Nie jest sprawą przypadkową ani zbiegiem okoliczności, że wydarzenia będące początkiem obalenia totalitarnego ustroju komunistycznego w Europie środkowej miały miejsce właśnie w Polsce. To tu przez szereg lat konsekwentnie konstituowała się myśl wolnościowa, która dzięki wszelkim możliwym wówczas środkom komunikacji rozprzestrzeniała się w społeczeństwie, uruchamiając lawinę zdarzeń i procesów trudnych do zdławienia.

Do wydawnictw drugoobiegowych zalicza się szereg wydawnictw podziemnych, nielegalnych, bezdebitowych, które starały się przełamać okowy cenzury w systemie państwa totalitarnego. Te specyficzne warunki uczyniły z nich nośniki treści szczególnie interesujące dla badaczy zarówno mediów jak i historii. W literaturze przedmiotu znaleźć można wiele pozycji poświęconych drugiemu obiegowi wydawniczemu m. in.: J. Błazejowksa, *Papierowa rewolucja. Z dziejów drugiego obiegu wydawniczego w Polsce 1976-1989/1990*, Warszawa 2010; K. Dworaczek, *Drugi obieg wydawniczy w PRL – uwagi źródłoznawcze*, w: *Opozycja i opór społeczny w Polsce po 1956 r.*, T 1, red. J. Olszek, Warszawa 2011; *Drugi obieg w PRL na tle samizdatu w państwach bloku sowieckiego po 1956 roku*, red. P. Gasztold-Seń, J. Olszek, Warszawa 2016; J. Olszek, *Rewolucja piniaczy. Niezależny ruch wydawniczy w Polsce 1976-1989*, Warszawa 2015; P. Sowiński,

Zakazana książka. Uczestnicy drugiego obiegu 1977-1989, Warszawa 2011; J. Kubiak, *O fenomenie wydawnictw „drugiego obiegu” w Polsce w latach 1976-1989 na przykładach z ich kolekcji w zbiorach specjalnych Biblioteki Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy*, „Kronika Bydgoska” nr XLIII, 2022, ss. 269-295. A zatem okazuje się, że badanie tego fenomenu jakim są wydawnictwa drugiego obiegu jest zajęciem fascynującym, ale i bardzo trudnym. Złożoność problemów badawczych oscylujących wokół takich dziedzin jak historia, filozofia, prasoznawstwo, politologia wymaga z jednej strony szerokiej wiedzy, z drugiej zaś czujności naukowej, aby nie naruszyć kompetencji związanych z każdą z wymienionych dyscyplin.

Przeglądając dorobek habilitanta moją uwagę przykuł fakt, że żadna z wyżej wymienionych pozycji literaturowych nie została zauważona bądź odnotowana w zestawieniach bibliograficznych. Nadmienię, że niektóre artykuły nie posiadają zupełnie końcowego zestawienia bibliograficznego co niewątpliwie utrudnia weryfikację bazy literaturowej w badanym obszarze.

Mimo to Dr Konrad Knoch podjął się trudnego wyzwania. Jego zainteresowania badawcze w zasadniczej mierze mają charakter historyczno-prasoznawczy. W związku z tym w swej istocie nawiązują one do początków badań medioznawczych, które wyłoniły się w znacznej mierze z badań prasoznawczych skorelowanych z badaniami historycznymi – analizą treści, gdzie prasa traktowana jest jako szczególny rodzaj źródła historycznego. (Łojek, Myśliński, Paczkowski, Jarowiecki)

Prasa i zawarta w niej publicystyka stanowi najbardziej ulotny rodzaj pisarstwa. Jednakże z punktu widzenia badacza jest nieocenionym dokumentem przybliżającym go do poznania danej epoki, jej ideowej, moralnej i społecznej specyfiki. Z tego punktu widzenia dorobek dr. Knocha jawi się jako ciekawy. Skupia się on na ważnym obszarze jakim był drugi obieg wydawniczy w systemie państwa totalitarnego, w schyłkowej fazie PRL. Przedłożony we wniosku habilitacyjnym, jako główne osiągnięcie naukowe, cykl artykułów układa się w przejrzystą i logiczną strukturę. Najpierw habilitant podejmuje zagadnienia kontekstualne, określając ramy czasowe i uwarunkowania społeczno-polityczne. Jest to warunek konieczny dla zdefiniowania znaczenia „wydawnictw drugiego obiegu”. Autor w perspektywie historycznej precyzuje więc takie zagadnienia jak: Centralny system reglamentacji wolności; Centralny system własności; Centralny system sterowania prasą. Obsada stanowisk kierowniczych, dobór kadr dziennikarskich. W kolejnym artykule skupia się na aspekcie

metodologicznym, starając się odpowiedzieć na pytanie: Jak badać prasę drugiego obiegu? Przywołując dotychczasowe uregulowania terminologiczne dotyczące prasy drugiego obiegu krytycznie wykazuje ich niewystarczalność i proponuje własną definicję w węższej i szerszej wersji, przy czym druga jest jedynie ilościową a nie jakościową modyfikacją pierwszej. Obie wersje definicji odnoszą się do legalności prasy w kontekście ówczesnej ustawy medialnej PRL w latach 1969-1989. Problem pojawia się jednak w kontekście tytułu cyklu artykułów, gdyż wskazuje on nie tyle na prasę drugiego obiegu co na drugi obieg wydawniczy a to przecież nie są to pojęcia tozsame. Pojęcie wydawnictw jest szersze w stosunku do prasy i może obejmować także różne inne formaty medialne (brozury, odezwy, plakaty, książki, audycje radiowe, gazety, ulotki).

Choć w swych rozważaniach o charakterze metodologicznym autor powołuje się na Irenę Tetelowską, medioznawczyni zasłużoną dla krakowskiego Ośrodka Badań Prasoznawczych i za nią postuluje zastosowanie klucza kategoryzacyjnego dla przekrojowego badania pism drugiego obiegu to jednak sam realizuje to zadanie w niewielkim stopniu. Podobnie zresztą czyni w stosunku do własnej deklaracji: „Zdecydowanie opowiadam się również w badaniu wypowiedzi prasowej za metodą ilościowej analizy treści prasy, a w szczególności za metodą badania jej powierzchni – stosując jako jednostkę stronę/kolumnę (lub jej części). Pozwala ona ujmować treść w zestawienia statystyczne, co stanowi świetny punkt wyjścia do dalszych badań. Często same zestawienia zaskakują i pozwalają dostrzegać związki, wnioskować, stawiać hipotezy, weryfikować obiegowe opinie.” Choć badania zawartości treści w oparciu o wprowadzony klucz kategoryzacyjny znajdują swój wyraz w publikowanych artykułach dr. Knocha to stanowią element marginalny. Dla przykładu statystyka różnych kategorii treści publikowanych na łamach „Biuletynu” znajduje się w podsumowaniu a przecież powinna stanowić punkt wyjścia i podstawę prowadzonej analizy, podobnie jest gdy chodzi o analizę „Homka”. W perspektywie dokładności metodologicznej jest to zaskakujące. Dużo poprawniej i przejrzyściej przeprowadzona została analiza „Impulsu”, pisma związanego z NZS na Uniwersytecie Gdańskim. Najpierw autor przedstawia zestawienie statystyczne skategoryzowanych treści a następnie dokonuje eksploatacji wyników i analizy zebranego materiału badawczego.

Interesująco przedstawia się artykuł poświęcony prasie liberalnej drugiego obiegu w latach 1982-1989, który najprawdopodobniej stanowi jakies pokłosie badań poczynionych na potrzeby dysertacji doktorskiej, gdyż jego tytuł brzmi niemal identycznie jak tytuł doktoratu: „Pisma liberalne II obiegu w Polsce w latach 1979-1990”. Prezentuje w nim autor

poszczególne tytuły prasowe ważne z punktu widzenia kształtowania się profilu ideowego polskiej opozycji solidarnościowej. Dowiadujemy się w nim o takich czasopismach jak: „Merkuryusz krakowski i światowy”, „Trzynastka”, „Niepodległość”, „Przegląd Polityczny”, „Kurs”, „Stańczyk”. Autor charakteryzuje genealogię tych tytułów prasowych, profil ideowy i światopoglądowy ich twórców, który znalazł także swe odbicie w publicystyce. Brakuje jednak w tym artykule dokumentacji źródłowej i bibliograficznej w przypisach oraz na końcu. Cenne są natomiast relacje bezpośrednich świadków, autorów poszczególnych czasopism pozyskane przez dr. Knocha z takimi osobami jak Stanisław Michalkiewicz, Witold Gadomski, Adam Chajewski, Henryk Woźniakowski, Tadeusz Syryjczyk czy innych. Artykuł od strony metodologicznej stanowi więc bardziej analizę opinii twórców niż analizę treści przekazów medialnych. Co zresztą habilitant podejmuje w swoich rozważaniach na temat metodologii badań prasy drugiego obiegu. Badania świadków historii, ich doświadczeń, wspomnień i ocen ówczesnej sytuacji społeczno-politycznej stanowi istotny element pozwalający lepiej poznać i zrozumieć funkcjonowanie wydawnictw drugiego obiegu w PRL. To są bezcenne informacje, które im dalej od tych wydarzeń tym stają się trudne do zdobycia. Odnajdywanie i dokumentacja tych danych stale pozostaje ważnym wyzwaniem naukowym. Niemal wszyscy inspiratorzy i kreatorzy działalności wydawniczej drugiego obiegu w okresie zmagania o wolność ustrojową w Polsce to żywe pomniki historii a ich historia mówiona jest ważnym źródłem wiedzy.

Bardzo intrygujący pod względem wartości poznawczej jest artykuł poświęcony czasopismu „Homek”. Jak sam autor stwierdza, w szerokiej palecie podziemnych czasopism, wyróżnia się ono treściową oryginalnością. Na jego łamach znaleźć można bowiem treści zdecydowanie odbiegające od zasadniczego nurtu ideowego drugiego obiegu. Autor w podsumowaniu pisze: „Rozpoczęto pionierskie dyskusje na tematy szeroko obecne w dzisiejszej debacie publicznej, takie jak ekologia, kara śmierci czy krytyka hierarchicznego Kościoła.” W innych badanych tytułach prasy drugiego obiegu Kościół uchodził za ostoję walki z komunizmem i frontalnie krytykować go nie wypadało. Te konstatacje wydają się szczególnie inspirujące do przeprowadzenia dalszych pogłębionych analiz porównawczych publikowanych treści na łamach „Homka” z ideami pojawiającymi się we współczesnych przekazach medialnych. Wówczas badania te znalazłyby pożądaną wręcz implementację do współczesności. Rodzi się tu wiele pytań, na które warto znaleźć odpowiedzi. Między innymi na ile dzisiejsze nurty kontestujące społeczną rolę Kościoła w systemie demokratycznym oraz jego dziejowy wkład w przełamanie ustroju totalitarnego i odzyskanie wolności mają swoją

genealogię w ówczesnej swoistej awangardzie opozycyjnej? Okazuje się, że już wtedy szukano alternatywnej dla narodowo-chrześcijańskiej wizji społeczeństwa i jak pisano: „Lepiej już dziś pomyśleć o programie, z którym można wyjść do ludzi (...) i stworzeniu wspólnego ruchu alternatywnego, anarchistów, ekologów, pacyfistów, metafizyków społecznych (...)”. Istnieje niepodważany konsensus czołowych historyków co do zasadniczej roli Kościoła katolickiego w obaleniu komunizmu ze szczególnym podkreśleniem znaczenia wyboru papieża Polaka – Jana Pawła II. (A. Friszke, A. Paczkowski, A. L. Sowa, W. Roszkowski, A. Nowak, A. Czubiński i inni)

Z badań o charakterze bardziej szczegółowym dowiadujemy się, że również awangarda artystyczna miała wyraźny podtekst kontestacji politycznej. „Teksty wskazują na rolę i znaczenie muzyki w obecnej sytuacji politycznej.” – Autor dokonuje tu rozróżnienia wartościującego twórczości Kaczmarskiego czy Wysockiego w stosunku do obrysu ideowego festiwalu w Jarocinie. Stwierdza też m. in: „Dostrzegam pewien paradoks. Z jednej strony, młodzież uczestniczy w festiwalu w Jarocinie, punkowych koncertach. Z drugiej jednak, w trakcie obchodów rocznicowych organizowanych w szkołach, na uczelniach nie wychodzi poza tradycyjne ramy – śpiewa Hymn, Rotę Boże coś Polskę...” Jak widać w świadomości tamtego pokolenia nie zachodziła sprzeczność pomiędzy uczestnictwem w młodzieżowym formacie kulturowym przy jednoczesnym pielęgnowaniu wartości, które decydują o trwaniu tradycji narodowej i patriotycznej. Być może w istocie nie jest to zjawisko paradoksalne, a jedynie za takie uchodzi w aspekcie ahistorycznym, z dzisiejszego punktu widzenia?

Ostatni w zestawieniu artykuł poświęcony jest wpływowi prasy drugiego obiegu na przemiany i ich ewolucję w latach osiemdziesiątych XX wieku. Badanie wpływu na określone wydarzenia czy procesy jest zawsze zadaniem ryzykownym i trudnym. Trzeba bowiem wykazać ścisłą zależność między wskazanymi elementami. Można i należy to badać, ale niekoniecznie są to badania związane z analizą treści. W zasadniczym stopniu mają one charakter badań socjologicznych. Bezpieczniej byłoby zatytułować ten artykuł podkreślając znaczenie (lub też rolę) prasy drugiego obiegu w procesach społeczno-politycznych, które miały miejsce w Polsce pod koniec lat osiemdziesiątych. Sam autor zresztą stwierdza to wyraźnie w podsumowaniu. Drugi obieg wydawniczy nie miał charakteru masowego, natomiast ruch solidarnościowy wręcz przeciwnie. Można zgodzić się z autorem, że w jakimś stopniu u wielu osób dzięki drugiemu obiegowi udało się zaszczepić walkę z systemem i przełamać postawę bierności. Z dużym prawdopodobieństwem można stwierdzić, że nie miał on charakteru kluczowego. W większym prawdopodobnie stopniu służył on do skupiania

środowisk wokół różnych idei, dla których identyfikację stanowiły poszczególne tytuły drugiego obiegu. To dzięki temu jak stwierdza autor „drugi obieg” stał się kolebką późniejszych elit politycznych w warunkach pluralizmu, gdyż z opozycji demokratycznej wywodziło się wielu przedstawicieli władzy różnych szczebli w wolnej Polsce.

Autor w końcowym akapicie stwierdza, że drugi obieg przyczynił się do obalenia komunizmu i „paradoksalnie do obalenia samego siebie”. Trudno żeby było inaczej, gdyż na tym polegał właśnie ten fenomen, że instytucja państwa oparta na systemie totalitarnym z rozbudowanymi mechanizmami kontroli, (prewencji) niweczyła możliwość istnienia wolnej i niezależnej myśli. Gdy cel został osiągnięty wydawnictwa drugiego obiegu straciły rację bytu, ale zaczęły funkcjonować w warunkach państwa demokratycznego i wolnorynkowego. Zastanawiająca więc wydaje się konstatacja autora przenikniętą nutą nostalgii: „Można powiedzieć, że drugi obieg zapłacił bardzo wysoka cenę przemian – cenę swojego istnienia, nie potrafiąc czy nie mogąc się zaadaptować do nowej rzeczywistości, o którą walczył.” Dużo bardziej dramatycznie potoczyły się losy szerokich rzesz społeczeństwa, zwłaszcza robotników, którzy to w nowych warunkach politycznych i gospodarczych stali się pierwszą ofiarą ekonomicznej terapii szokowej, restrukturyzacji przemysłu i prywatyzacji.

Podsumowując, habilitant badając prasę drugiego obiegu porusza się zasadniczo w obrębie regionu Trójmiasta. Nie uwzględnia czasopism ukazujących się w pozostałych regionach Polski. Z tego powodu jego badania nabierają kształtu badań regionalnych, choć zaznaczyć należy, że to właśnie ten region stał się nie tylko symbolem walki o wolność, kolebką „Solidarności”, ale faktycznie pełnił rolę kluczową. Wykorzystuje on aparat metodologiczny właściwy dla badań medioznawczych skupionych głównie na analizie treści z pewnymi rozszerzeniami. Na początku kreśli uściślenia definicyjne, precyzuje pojęcie wydawnictw drugiego obiegu na tle istniejących już w literaturze przedmiotu. Interesująco przedstawia się inwentaryzacja tytułów ukazujących się w drugim obiegu, ich profil programowy i ideowy. Podjęta została próba charakterystyki i interpretacji publikowanych treści. Opisane zostały zagadnienia polityczne, społeczne, nastroje społeczne, wizje światopoglądowe, strategie walki z systemem, marzenia o zmianie rzeczywistości społeczno-politycznej. Krystalizuje się w łonie opozycji solidarnościowej pluralizm polityczny, mimo tego, że profil społeczny był na tamtym etapie pod tym względem dość jednolity światopoglądowo. W okresie walki z systemem komunistycznym i walką o wolność dostrzegalne były różne wizje społeczeństwa, różnie akcentowano środki tej walki, choć to samo pozostawało dążenie - wolność obywatelska, zmiana ustroju, demokratyzacja życia.

Dostrzegalna dychotomia w sferze społeczno-politycznej – komuniści (nomenklatura partyjna) oraz środowiska opozycyjne (wolnościowe), w świetle badań habilitanta okazuje się dużo bardziej zróżnicowana światopoglądowo. W związku z tym badania podjęte przez dr. Knocha odsłaniają złożoność procesów zmierzających do obalenia reżimu komunistycznego w Polsce, ale także pozwalają lepiej zrozumieć współczesny pluralizm światopoglądowy i polityczny.

Zaprezentowany dorobek mimo poczynionych uwag krytycznych, które należałoby raczej postrzegać jako impuls do burzliwej, naukowej dyskusji oceniam jako istotny. Trudno oprzeć się zdziwieniu, że efekty badawczych fascynacji habilitanta nie znalazły swego zwieńczenia w jednolitej monografii. Z jednej strony zbierałaby ona w sposób skondensowany całość przeprowadzonych badań i ich rezultaty, z drugiej zaś umożliwiłaby pewne syntezy i wnioski, które są dość rozproszone. Pomogłaby ona doprecyzować pewne pojęcia i ich kontekstualne znaczenia. Niewątpliwie uwyraźniona zostałaby bibliografia rozdzielona na literaturę przedmiotu i źródła. Bardzo ważne jest bowiem skatalogowanie źródeł ze wskazaniem także ich dostępności. Ich digitalizacja uchroniłaby przed bezpowrotnym utraceniem nierzadko unikatowych wydawnictw i dokumentów.

Współpraca z ośrodkami krajowymi

Zdobyte wykształcenie i kompetencje habilitant wykorzystywał oraz rozwijał w różnych miejscach zatrudnienia a były to takie znamienite instytucje jak Europejskie Centrum Solidarności oraz Uniwersytet Gdański. W strukturach ECS był adiunktem muzealnym, kierownikiem działu ds. wystawy stałej, kierownikiem działu badań historycznych aż wreszcie głównym specjalistą ds. naukowych. Będąc zatrudnionym w Uniwersytecie Gdańskim pracował na Wydziale Nauk Społecznych w Instytucie Mediów, Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej najpierw jako adiunkt w Zakładzie Teorii, Historii i Języka Mediów. W latach 2013-2015 był kierownikiem Zakładu Historii Prasy w dalszej kolejności w latach 2022-2023 zastępcą Dyrektora Instytutu Mediów, Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej. Od 2020 r. jest wykładowcą w Uniwersytecie WSB Merioto na Wydziale Informatyki I Nowych Technologii, na kierunku multimedia i grafika komputerowa oraz na Wydziale Biznesu, na kierunku turystyka i rekreacja. Współpracował także z Muzeum II Wojny Światowej w Gdańsku czy Instytutem Pamięci Narodowej gdzie współorganizował projekty naukowe, edukacyjne i wystawiennicze, pogłębiając swoje kompetencje menadżerskie,

dydaktyczne i naukowe. W ECS organizował lub współorganizował liczne konferencje naukowe czy popularno-naukowe. Inicjował i animował debaty z byłymi działaczami opozycyjnymi, świadkami wydarzeń i autorami książek. Ta aktywność wlicza się w ważną dziedzinę popularyzacji wiedzy. W tym nurcie warto zauważyć także działalność ekspercką przy produkcjach filmowych.

W swoim autoreferacie dr Konrad Knoch wyszczególnia udział w 5 projektach badawczych. Między innymi: międzynarodowym projekcie realizowanym przez Instytut Historii i Stosunków Międzynarodowych oraz Ośrodek Badań Biograficznych na Wydziale Humanistycznym Uniwersytetu Szczecińskiego, projekcie realizowanym przez Instytut Pamięci Narodowej a także projekcie realizowanym przez Oddziałowe Biuro Badań Historycznych w Szczecinie. Uczestniczył też w projekcie Encyklopedia Solidarności, gdzie był autorem 27 haseł. Swoją aktywność naukową realizował także jako recenzent 18 publikacji naukowych.

Udział w krajowych i międzynarodowych konferencjach naukowych

Habilitant brał aktywny udział w wielu krajowych konferencjach naukowych. W wykazie znajdujemy 36 aktywności konferencyjnych, gdzie wygłaszał odczyty bądź też uczestniczył w panelu. Sam również był członkiem w komitetach organizacyjnych 34 konferencji naukowych bądź popularno-naukowych.

Dokonania dydaktyczne, organizacyjne i popularyzujące wiedzę

Z zatrudnieniem na Uniwersytecie Gdańskim wiązała się szeroka działalność dydaktyczna habilitanta. Wykładał tam zasadniczo przedmioty związane z jego zainteresowaniami naukowymi jak np.: Historia mediów i dziennikarstwa XX wieku; Papierowa rewolucja – drugi obieg w Polsce; Historia Polski; Pokojowa rewolucja Solidarności; Organizacja wystaw; Zarządzanie projektem kulturalnym; Licencjackie seminarium projektowe. Ponadto prowadził seminaria licencjackie i magisterskie. W Uniwersytecie WSB Merito z kolei wykładał następujące przedmioty: Zarządzanie wydarzeniami artystycznymi; Zarządzanie talentem; Zarządzanie projektem medialnym; Wybrane zagadnienia mediów i sztuki współczesnej; Historia sztuki i mediów; Etyka w

1
573

komunikacji medialnej; Kultura społeczeństwa cyfrowego. W nawiązaniu do powyższego należy podkreślić, że dr Knoch otrzymał prestiżowy medal „Zasłużony Kulturze Gloria Artis (2015) Medal Komisji Edukacji Narodowej (2021) oraz Nagrodę Nauczyciela Roku im. K. C. Mrongowiusza (2023). Fakty te świadczą, że jego działalność n dydaktyczna jest dostrzegana, ceniona i wyróżniana. Wobec dynamicznie zmieniającej się percepcji młodego pokolenia stale szuka nowych form przekazu wiedzy, eksperymentując i doskonaląc warsztat dydaktyczny. Rezultat tych poszukiwań znalazł wyraz w autorskiej publikacji: „Wady i zalety nauczania zdalnego na kierunku Dziennikarstwo i Komunikacja Społeczna” (2021).

W dobie nowych technologii medialnych niewątpliwie pilnym wyzwaniem jest włączenie dydaktyki w proces mediatyzacji i medializacji. W tym kontekście z uznaniem należy odnotować udział dr. Knocha w konkursie na przygotowanie scenariusza multimedialnej lekcji historii o Zbrodni Katyńskiej na portalu www.katynpromemoria.pl pod auspicjami Centrum Polsko-Rosyjskiego Dialogu i Porozumienia. Kształcąc. Co więcej, inspirując młodych ludzi był założycielem i opiekunem koła naukowego Neptun TV, które jest studencką telewizją na Uniwersytecie Gdańskim. Ma ona na swoim koncie 130 materiałów filmowych.

Na szczególną uwagę zasługuje działalność badawcza i organizacyjna habilitanta w ECS w Gdańsku. Był on organizatorem bądź współorganizatorem wielu inicjatyw wystawienniczych, badawczych i popularyzatorskich, które w istocie wymagają nie tylko sporego zaangażowania organizacyjnego, menadżerskiego, ale i kompetencji naukowych. Jak sam stwierdza w autoreferacie, że efekty tych działań w postaci katalogów, przewodników, wystaw nie są należycie traktowane, doceniane i uznane jako kanał komunikacji czy medium w środowisku medioznawców. Jeśli tak jest to dr Knoch odkrył bardzo istotny obszar badawczy, zważywszy jednak, że zainteresowanie medioznawcze polega zasadniczo nie tyle na tworzeniu wystaw ile na badaniu ich treści, sposobów narracji i ewentualnie oddziaływania społecznego przy pomocy odpowiedniej metodologii.

W ramach zatrudnienia w ECS zajmował się koordynacją wystawy stałej poświęconej opozycji demokratycznej i Solidarności. Wystawa stała ECS została uhonorowana licznymi nagrodami a wśród nich Nagrodą Muzealną Rady Europy w 2026 r. i nagrodą Unii Europejskiej w obszarze dziedzictwa kulturowego EUROPA NOSTRA 2021.

Członkostwo w komitetach redakcyjnych, radach naukowych czasopism i towarzystwach naukowych

Dr Konrad Knoch jest członkiem dwóch towarzystw naukowych: Polskiego Towarzystwa Komunikacji Społecznej oraz Polskiego Towarzystwa Historii Mówionej. Będąc członkiem redakcji czasopisma naukowego „Wolność i Solidarność. Studia z dziejów opozycji wobec komunizmu i dyktatury” koordynował implementację jego treści na platformę eurnals. Jest także członkiem Rady Naukowej serii wydawniczej Biblioteka ECS w Gdańsku.

Współpraca z otoczeniem społecznym i gospodarczym

Rozległa działalność organizacyjna czy menadżerska związana z zainteresowaniami badawczymi i popularyzatorskimi habilitanta w naturalny sposób wiązała się z koniecznością współpracy z wieloma środowiskami w tym także z sektorem gospodarczym. W ramach organizacji konferencji naukowych wykazuje współpracę z platformą: Nowoczesne Zarządzanie Biznesem, The Google News Initiative, oraz stowarzyszeniem Demagog. Ponadto współpracował z pracownikami architektonicznymi, projektowym oraz drukarniami.

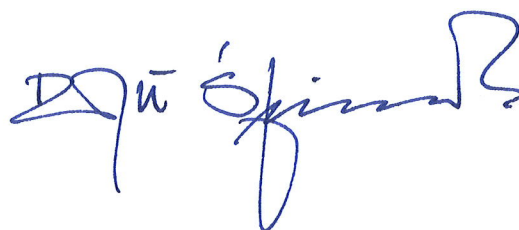
Uwagi końcowe

Badanie wszelkich źródeł pozwalających lepiej poznać i zrozumieć złożoność i rozległość działalności opozycyjnej poprzedzającej upadek reżimu komunistycznego w Polsce zasługuje na szczególne docenienie. Im bardziej wydarzenia te stają się odległe i niezrozumiałe dla nowych pokoleń Polaków i Europejczyków tym pilniejsza inicjatywa badawcza oraz popularyzatorska. W tym kontekście zwrócić należy jednak uwagę na groźbę rewizjonizmu historycznego, który może być przewyciężony jedynie poprzez bardzo staranne i uczciwe projekty naukowe w oparciu o rzetelną metodologię. Zachęcałbym do kontynuowania podjętych już badań wzbogacając je jednak o próbę głębszej analizy źródeł i systematyzowania jej wyników. Przede wszystkim zaś poprzez badania porównawcze do szukania analogii ze współczesnością, bądź też ewolucji idei, które przyświecały ówczesnym opozycjonistom a współcześnie stają się na powrót bardzo pożądane.

Niewątpliwie widać u habilitanta szeroką działalność popularyzatorską, w której na szczególne docenienie zasługuje dążenie do zainteresowania najnowszą historią Polski

młodych ludzi. Swoje pasje naukowe stara się on zaszczepiać w pokoleniu, dla którego okres odzyskiwania wolności ustrojowej jest niemal zupełnie obcy co ma swoje konsekwencje w postaci nierozpoznawalności zagrożeń dla wolności o podobnej proveniencji ideologicznej współcześnie.

Wobec powyższego dorobek naukowy dr. Knocha oceniam jako wzbogacający stan wiedzy. Po przestudiowaniu autoreferatu oraz po zapoznaniu się z zaprezentowanym dorobkiem dr. Konrada Knocha można stwierdzić, że jego dokonania naukowe, popularno-naukowe i organizacyjne stanowią podstawę do ubiegania się o stopień doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych, w dyscyplinie nauki o komunikacji społecznej i mediach. Opowiadam się za dopuszczeniem habilitanta do kolejnych etapów przewidzianej ustawą procedury.

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Dr. Szymon B.', is located on the right side of the page.